

COVID 19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE YAŞANAN ÖĞRENME KAYIPLARINA İLİŞKİN TÜRKİYE'DEN İLKOKUL ÖĞRETMENLERİ VE YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Bahadır GÜLBAHAR*
Selda DOĞAN ŞEVİK***

Özet: COVID-19 pandemisi, dünya genelinde eğitim sistemlerini derinden etkilemiş ve eğitim- öğretim süreçlerinde önemli aksamalara yol açmıştır. Özellikle ilköğretim seviyesindeki öğrenciler için uzaktan eğitimin getirdiği zorluklar, akademik ve sosyal becerilerin gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’den ilköğretim öğretmenleri ve yöneticilerinin Covid 19 pandemisinde yaşanan öğrenme kayıplarıyla ilgili görüşlerini derinlemesine incelemektir. Ayrıca öğretmenlerin ve yöneticilerin bu süreçte karşılaştıkları zorlukları, uyguladıkları çözüm stratejilerini ve gelecekte benzer durumlarla karşılaşılması hâlinde alınabilecek önlemleri değerlendirmek de araştırmanın hedefleri arasındadır. Nitel yaklaşımlı çalışmada, durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılı’nda Türkiye’nin Ankara ilinde farklı okullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni ve okul yöneticisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve veriler, katılımcılarla görüşmelerden elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada sonuç olarak COVID-19 pandemisi döneminde eğitim sisteminde yaşanan aksaklıkların özellikle ilköğretim düzeyindeki öğrenciler için önemli öğrenme kayıplarına neden olduğu anlaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre bu kayıpların başlıca nedenlerinin öğrenci katılımındaki azalma, teknolojik altyapı eksiklikleri, ölçme ve değerlendirme sorunları ile ders içeriklerinin uzaktan eğitime uyarlanmasındaki zorluklar olduğu belirlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Covid 19 Pandemisi, Öğrenme Kayıpları, İlkokul Öğretmenleri, İlkokul Yöneticileri.

Views of Primary School Teachers and Administrators from Turkey on Learning Losses During the Covid 19 Pandemic

Abstract : The COVID-19 pandemic has deeply affected education systems around the world and caused significant disruptions in education and training processes. Especially for primary school students, the challenges of distance education have negatively affected the development of academic and social skills. The purpose of this study is to examine in depth the views of primary school teachers and administrators from Turkey about the learning losses experienced during the Covid 19 pandemic. It also aims to evaluate the difficulties faced by teachers and administrators in this process, the solution strategies they applied, and the measures that can be taken in case similar situations are encountered in the future. In this qualitative study, the case study method was used. The study group of the research consists of 12 classroom teachers and school administrators working in different schools in Ankara, Turkey in the 2024-2025 academic year. A semi-structured interview form was used as a data collection tool and the data were obtained from interviews with the participants. The data were analyzed by content analysis method. As a result of the study, it was understood that the disruptions in the education system during the COVID-19 pandemic caused significant learning losses, especially for primary school students. According to the research findings, the main reasons for these losses were determined to be the decrease in student participation, technological infrastructure deficiencies, measurement and evaluation problems, and difficulties in adapting course content to distance education. Various recommendations were made in line with the results.

Key Words: Covid 19 Pandemic, Learning Losses, Primary School Teachers, Primary School Administrators.

Giriş

COVID-19 pandemisi, eğitim sistemlerinde küresel düzeyde aksamalara neden olmuş ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu dönemde okulların kapanması, uzaktan eğitime geçiş ve eğitim sürecinin aksaması, özellikle sosyoekonomik olarak dezavantajlı gruplar üzerinde daha büyük bir etki yaratmıştır (Baz, 2021). Uzaktan eğitim, öğretmenlerin ve öğrencilerin karşılaştığı en büyük zorluklardan biri hâline gelirken bu süreçte öğrenme kayıplarının boyutları da giderek daha belirgin hâle gelmiştir. Uzaktan eğitim, genellikle internet üzerinden yürütülen dersler, dijital araçlar ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla öğrencilere ulaşmayı amaçlayan bir modeldir (Akyürek, 2020). Ancak pandemi

* Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ORCID: 0000-0002-7040-1593, bahadir.gulbahar@ahievran.edu.tr

*** MEB, ORCID: 0009-0006-5082-1984, seldasevik87@gmail.com

nedeniyle hızlıca adaptasyon sürecine giren eğitim sistemleri, özellikle öğrenci ve öğretmenler için büyük bir uyum problemi yaratmıştır. Bu hızlı geçiş, tüm öğrenciler için eşit fırsatlar sunmamıştır. Eğitime dijital ortamda devam edebilmek için internet bağlantısı ve dijital cihazlara ihtiyaç duyulurken özellikle kırsal bölgelerde yaşayan öğrenciler ve maddi imkânları kısıtlı olan aileler, eğitimde büyük bir eşitsizlikle karşılaşmıştır. Bu durum, öğrenme kayıplarının temel sebeplerinden biri olmuştur (Balcı, 2020). Ayrıca dijital becerilerde yetersizlik ve öğretmenlerin uzaktan eğitim yöntemlerine uyum sağlama konusunda yaşadıkları zorluklar, eğitim sürecinin verimsiz olmasına yol açmıştır (Akyürek, 2020). Pandemi sürecinde öğrenme kayıplarına yol açan başlıca nedenleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- **Uzaktan Eğitime Erişim Sorunları:** Uzaktan eğitime geçiş, dünyanın pek çok bölgesinde eğitim için gerekli altyapı eksikliklerini ortaya çıkarmıştır. Düşük gelirli hanelerdeki öğrenciler, yeterli internet bağlantısı ve dijital cihaz eksikliği nedeniyle eğitime erişimde zorluk yaşamıştır (Tunç ve Gök, 2022). Bunun yanı sıra çok sayıda kardeşin aynı evde eğitim almaya çalışması da bireysel odaklanmayı zorlaştırmıştır.

- **Psikolojik Etkiler:** COVID-19 pandemisi, sadece fiziksel sağlığı değil, aynı zamanda ruhsal sağlığı da olumsuz etkilemiştir. Öğrenciler, pandeminin belirsizliği nedeniyle kaygı, depresyon ve stres gibi psikolojik sorunlar yaşamıştır (UNICEF, 2021). Bu ruhsal durumlar, odaklanma yetisini azaltmış ve öğrenme motivasyonunu düşürmüştür.

- **Eğitim Sürekliliğinin Kesintiye Uğramış Olması:** Birçok ülkede okullar aylarca kapalı kalmış ve bu süre zarfında öğrenciler akademik konuları yeterince pekleştirememiştir. Okullar tekrar açıldığında, öğretmenler öğrencilerin kayıplarını telafi etmekte zorlanmış ve normal müfredata dönmek vakit almıştır (Gajderowicz vd., 2025).

Sıralanan bu temel sebeplere bağlı olarak ise öğrenme kayıpları çeşitli sonuçlar doğurmuştur. Bu sonuçları da üç ana başlık altında toplamak mümkündür.

- **Akademik Performansın Düşmesi:** Pandemi sürecinde yapılan araştırmalar, öğrenme kayıplarının özellikle matematik ve fen bilimleri alanlarında daha belirgin olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, TIMSS 2023 verilerine göre dünya genelinde öğrenme seviyelerinde ortalama 0.11 standart sapma düşüş kaydedilmiştir (Gajderowicz vd., 2025).

- **Sosyal Becerilerin Azalması:** Pandemi nedeniyle uzun süre evde kalan öğrenciler, sosyal etkileşim fırsatlarından mahrum kalmıştır. Özellikle küçük yaş gruplarındaki çocuklar için oyun temelli öğrenmenin eksikliği, sosyal gelişimi olumsuz etkilemiştir. Öğrencilerin grup çalışmaları ve sınıf içi etkileşimleri azalırken, empati kurma ve iş birliği yapma gibi sosyal beceriler de gerilemiştir (Demir ve Arslan, 2022; UNICEF, 2021). Yapılan araştırmalar, pandemi sürecinde akran etkileşiminden uzak kalan öğrencilerin sosyal-duygusal becerilerinde gerileme yaşadığını göstermektedir (Demir ve Arslan, 2022). Bu durum, özellikle erken çocukluk döneminde sosyal gelişimi destekleyen oyun bazlı öğrenmenin eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

- **Uzun Vadeli Ekonomik Etkiler:** UNICEF'in 2021'de yaptığı bir rapora göre, pandemi nedeniyle yaşanan öğrenme kayıplarının bireylerin ilerleyen yaşamlarındaki iş bulma ve gelir seviyelerini olumsuz etkileyebileceği belirtilmiştir. Çünkü erken dönemdeki akademik eksiklikler, ilerleyen dönemlerde bilgi birikimi oluşturma yetisini sınırlayabilir (UNICEF, 2021).

COVID-19 pandemisi, eğitim alanında büyük kayıplara yol açmış ve bu kayıpların telafi edilmesi için küresel düzeyde önemli adımlar atılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Uzun vadede, eğitim sistemlerinin daha esnek hâle getirilmesi ve dijital eğitim altyapısının güçlendirilmesi, benzer krizler karşısında dayanıklılığı artıracaktır. UNICEF (2021) ve Dünya Bankası (2022) gibi kuruluşlar, öğrenme kayıplarını en aza indirmek için telafi eğitim

programları, öğretmen destek programları ve psikolojik destek hizmetleri önermektedir (OECD, 2021).

COVID-19 pandemisi döneminde yaşanan öğrenme kayıpları, hem akademik dünyada hem de politika yapıcılar için kritik bir araştırma konusudur. Yapılan çalışmalar; eğitim politikalarının şekillendirilmesine katkı sağlar, uzaktan eğitim sistemlerini geliştirmek için veri sunar ve öğrencilerin kayıplarını azaltmak için etkili stratejiler önerir. Bu alandaki araştırmalar, eğitim sistemlerinin krizlere karşı daha dayanıklı hâle gelmesini sağlayacak ve gelecekte benzer durumların etkisini en aza indirecektir. OECD (2021) tarafından yapılan çalışmalara göre, ülkeler pandemi sürecinde yapılan hataları analiz ederek daha iyi uzaktan eğitim sistemleri oluşturabilir. Bu düşüncelerden hareketle bu çalışmada, Covid 19 pandemisinde yaşanan öğrenme kayıplarını öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri çerçevesinde ele almak istenmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

COVID-19 pandemisi, dünya genelinde eğitim sistemlerini derinden etkilemiş ve eğitim- öğretim süreçlerinde önemli aksamalara yol açmıştır (UNESCO, 2021). Özellikle ilkökul seviyesindeki öğrenciler için uzaktan eğitimin getirdiği zorluklar, akademik ve sosyal becerilerin gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir (OECD, 2021). Yapılan araştırmalar, hükümetler ve eğitim kurumları için gelecekte benzer krizlere karşı daha hazırlıklı olmayı sağlayacak politikalar geliştirme fırsatı sunmakta, online ve hibrit eğitim modellerinin nasıl daha etkili hâle getirilebileceğini belirlemek için kritik önem taşımaktadır (Dorn vd., 2020; Schleicher, 2021). Bu araştırmanın amacı, pandemi döneminde yaşanan öğrenme kayıpları ile ilgili çeşitli sonuçları ortaya koymaktır. Bu bağlamda, araştırmada şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Pandemi döneminde ilkökul öğrencilerinde yaşanan öğrenme kayıplarının temel nedenleri nelerdir?
2. Uzaktan eğitim uygulamaları öğretim süreçlerini nasıl etkilemiştir?
3. Pandemi döneminde yaşanan öğrenme kayıplarının akademik başarıya uzun vadeli etkileri neler olabilir?
4. Öğretmenler, öğrenme kayıplarını azaltmak için hangi stratejileri kullanmıştır?

Bu sorular çerçevesinde, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öğrenme kayıplarına ilişkin görüşleri bu çalışmada nitel bir yaklaşımla incelenmiştir.

Eğitim sistemleri, toplumsal gelişimin temel taşlarından biridir ve eğitimde yaşanan her türlü aksama, bireylerin ve dolayısıyla toplumların geleceğini etkilemektedir (World Bank, 2021). COVID-19 pandemisi ile birlikte eğitimde meydana gelen aksaklıklar, özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarını daha fazla etkilemiştir (Dorn, Hancock ve Sarakatsannis, 2021). İlkökul seviyesinde yaşanan öğrenme kayıplarının ilerleyen eğitim düzeylerinde akademik başarıyı ve öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyeceği öngörülmektedir (Kuhfeld vd., 2020). Bu araştırma, pandemi döneminde yaşanan öğrenme kayıplarının belirlenmesi ve bu kayıpların uzun vadeli etkilerinin ortaya konulması açısından önemlidir. Bununla birlikte, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin uyguladıkları çözüm odaklı stratejilerin de incelenmesi, gelecekte yaşanabilecek benzer kriz durumlarında daha etkili eğitim politikaları geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Araştırmacılar açısından ise Covid 19 pandemisinde yaşanan öğrenme kayıplarıyla ilgili mevcut literatüre özgün ve güncel veriler sunarak bu alandaki bilgi birikimini artırmak niteliğindedir. Elde edilen bulgular, öğrenme kayıpları konusunda yeni sorular ve araştırma konuları oluşturabilir; farklı ülkelerdeki öğrenme kayıpları konusunda yapılan araştırmalarla kıyaslama yapmaya olanak tanır.

1. Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama, veri analizi, geçerlik ve güvenilirlik ve etik hususlar başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel bir durum araştırmasıdır. Nitel araştırmalarda, insanların toplumsal sorunlara ilişkin yaklaşımları ve düşünceleri doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde araştırılır (Creswell, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırmanın yapıldığı olgu ve olaylar kendi bağlamları içinde ele alınır ve insanların onlara yükledikleri anlamlar çerçevesinde yorumlanır (Altunışık vd., 2010). Bu çalışmada nitel araştırma deseninin takip edilmesinin temel nedenleri şunlardır: İlk olarak nitel araştırma verileri doğal bağlamı ve akışı içinde analiz eder. İkinci olarak çalışmanın süreci bulgulardan daha önemlidir. Üçüncüsü, nitel araştırmada araştırmacının kategorileri önceden belirlemesine ve bir teoriyi kanıtlamasına gerek yoktur. Ayrıca araştırmacı odaklı bir inceleme süreci olan nitel araştırma, bir insan deneyimini anlamayı, açıklığa kavuşturmayı ve betimlemeyi amaçlar (Creswell, 2014; Shenton, 2004; Silverman, 2016).

Durum çalışması, belirli bir birey, grup, kurum veya olayın derinlemesine incelenmesine dayanan nitel bir araştırma yöntemidir (Yin, 2018). Bu yöntem, araştırmacının belirli bir bağlamda fenomeni detaylı bir şekilde anlamasına olanak tanır (Merriam, 2009). Durum çalışmaları genellikle saha araştırmalarıyla desteklenir ve çoğunlukla gözlem, mülakat ve doküman analizi gibi veri toplama tekniklerini içerir (Stake, 1995). Durum çalışması yöntemi, genellikle eğitim, sağlık, yönetim ve sosyal bilimler alanlarında kullanılır. Yin (2018), bu yöntemin özellikle karmaşık olayları açıklamak için uygun olduğunu vurgulamaktadır. Stake (1995) ise durum çalışmalarının betimleyici, keşfedici ve açıklayıcı türlerinin bulunduğunu belirtir.

1.2. Çalışma Grubu

Nitel bir araştırmanın amacı, katılımcıların cevaplarından genellenebilir bir sonuca ulaşmak değil, araştırılan kişilerin deneyimlerini ve görüşlerini derinlemesine ve ayrıntılı olarak anlamaya çalışmak ve öğrendiklerimize bilgi eklemektir (Polkinghorne 2005). Bu nedenle iyi bir nitel araştırma, genellikle küçük bir araştırma grubuna sahiptir. Creswell (2014) nitel bir çalışmada 6-10 kişilik bir örneklem büyüklüğünün iyi sonuç verdiğini belirtmiştir. Bu araştırmadaki çalışma grubu da 12 öğretmen ve okul yöneticisinden adayından oluşmaktadır. Bu kişiler, 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Türkiye'nin Ankara ilinde çeşitli ilkokullarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerdir. Katılımcılar, ölçüt temelli amaçlı örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Bu yöntem, araştırılan olguya en aşina ve deneyimli katılımcıların dâhil edilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesindeki ölçüt, öğretmenler için Covid 19 pandemisi sırasında uzaktan eğitim yöntemiyle öğretim görevi yapmış olmak, yöneticiler için ise pandemi sırasında görev yapmış olmaktır. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

		n
Cinsiyet	Kadın	5
	Erkek	7
Görev	Öğretmen	8
	Yönetici	4
Toplam		12

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 1 incelendiğinde, çalışmaya katılanların 5'inin kadın, 7'sinin ise erkek; 8'inin öğretmen, 4'ünün okul yöneticisi olduğu görülmektedir.

1.3. Veri Toplama

Veriler, araştırmanın amacı dikkate alınarak görüşme yoluyla elde edilmiştir. Görüşme, araştırma katılımcılarının araştırma konusu hakkındaki bilgi, duygu ve düşüncelerini açıkladıkları bir veri toplama tekniğidir. Bu veri toplama aracı, araştırma sorularını kapsamlı bir şekilde ele almak ve katılımcıların deneyimleri ve görüşleri hakkında daha derin bir anlayış ve bilgi edinmek için çok önemlidir. Görüşme, bir bireyin araştırılan konuyla ilgili farklı deneyimleri, tutumları, düşünceleri, niyetleri, yorumları ve tepkileri gibi gözlemlenemeyen

bilgilere erişim sağlar (Bengtsson, 2016; Seidman, 2006). Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler gibi farklı görüşme teknikleri vardır. Bu çalışma için tercih edilen görüşme türü yarı yapılandırılmış görüşmedir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, yapılandırılmış görüşmeler ile yapılandırılmamış görüşmeler arasında bir veri toplama tekniğidir. Bu özelliği nedeniyle araştırmacıya esneklik ve kolaylık sağlar (Karasar, 1999). Yarı yapılandırılmış görüşmeler, önceden hazırlanmış bir dizi yönlendirici soru ve ipucu ile açık uçlu bir formata sahiptir ve görüşülen kişi ortaya çıkan konuları keşfedici bir şekilde detaylandırmaya teşvik edilir (Dörnyei, 2007).

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formunun geliştirilmesi için öncelikle ilgili literatürdeki kuramsal açıklamalara başvurulmuş ve ölçme aracı, taslak olarak hazırlanmıştır. Veri toplama aracına son hâlinin verilmesi için dört alan uzmanı ve iki dil uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca bir grup öğretmenle bir ön uygulama gerçekleştirilmiştir.

Görüşmeler, katılımcıların uygunluğuna göre düzenlenmiş ve ortalama 25-30 dakika sürmüş, katılımcıların rızasıyla ses kaydına alınmıştır. Doğruluğu sağlamak için katılımcıların görüşme sonunda cevaplarını doğrulamaları yoluna başvurulmuştur.

1.4. Veri Analizi

Veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Veri analizi, toplanan verilerin başkaları tarafından anlamlı bir şekilde sunulması ve anlaşılması için sistematik olarak gözden geçirilmesini ve düzenlenmesini sağlayan araştırma sürecinin bir parçasıdır (Bogdan & Biklen, 1992). İçerik analizi, metinlerden veya diğer anlamlı öğelerden kullanım bağlamları hakkında tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmak için kullanılan bir analiz tekniğidir (Krippendorff, 2004). İçerik analizi ile verilerin içinde saklı olan gerçekler ortaya çıkarılabilir (Gülbahar ve Alper, 2009).

Araştırmada, araştırmacıların ilgili ifadeleri belirleyip kodladıkları, temaları oluşturdukları ve analizin güvenilirliğini ve inandırıcılığını değerlendirdikleri tematik analiz kullanılmıştır. Katılımcıların sözlü yanıtları yazıya dökülmüş, kodların belirlenmesi ve kodların temalar hâlinde gruplandırılması için transkriptler kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve analiz edilmiştir. Ardından cevapların özetleri hazırlanmıştır.

1.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliliğini sağlamak için tüm aşamalar ayrıntılı olarak açıklanmış, temaların altında doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bulgular uzman görüşüne sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırmanın geçerliliğini (aktarılabiliğini) sağlamak için çalışma grubunun nasıl belirlendiği, katılımcıların özellikleri, görüşme formunun nasıl geliştirildiği, verilerin nasıl toplandığı ve analiz edildiği ayrıntılı olarak açıklanmış, katılımcıların cevaplarının özetleri aktarılmıştır (Shenton, 2004). Katılımcıların görüşlerini yansıtmak için kodlar kullanılmıştır. Bulgular, araştırmacılar tarafından ikisi tarafından değerlendirilmiştir. Güvenirlik için “Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100” formülü kullanılmıştır (Miles & Huberman, 2021). Bu çalışmada verilerin güvenilirliği, % 90 olarak hesaplanmıştır.

1.6 Etik Hususlar

Katılımcılara çalışmanın amacı, hakları ve katılma zorunluluklarının olmadığı açıklanmıştır. Araştırmada ayrıca katılımcıların herhangi bir etki altında kalmadan istedikleri zaman çalışmadan çekilebilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bulguları aktarmada her katılımcı için K1 ile K12 arasında bir kod verilmiştir.

2. Bulgular

Çalışmanın bu aşamasında bulgulara yer verilmiştir.

2.1. Öğrenme Kayıplarının Nedenleri

Araştırmanın birinci sorusu şu şekildedir: “Öğrencilerinizde yaşanan öğrenme kayıplarının nedenleri nelerdir?” Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Ana Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans
----------	----------	--------------	---------

		(K)	
Öğrenme Kaybı Nedenleri	Öğrencilerin derse katılımının azalması	K1, K4, K9	3
	Canlı derslerde öğrenci katılımının düşük olması	K4, K7, K12	3
	Öğrencilerle yüz yüze etkileşimin azalması	K9, K2	2
Teknolojik ve Altyapı Zorlukları	Teknik aksaklıklar ve internet sorunları	K6, K12	2
	Teknolojik araçların yetersizliği	K7, K12	2
	Öğrencilerin dijital araçlara erişim eksikliği	K3, K11	2
Ölçme ve Değerlendirme Sorunları	Öğrencilerin performansını değerlendirmede zorluk	K11, K12	2
	Çevrimiçi sınav ve değerlendirme yöntemleri	K1	1
	Öğrencilerin özgünlüğünü ölçmede zorluklar	K12	1
Ders İçeriği ve Yöntemleri	Ders içeriklerini uzaktan eğitime uygun hale getirme	K1, K4	2
	Öğrencilerin etkileşimli öğrenme eksiklikleri	K9, K10	2

Tablo 2: Öğrenme Kaybı Nedenleri

Yanıtlar

K1: “Öğrencilerimin derslere düzenli katılmaması ve motivasyon eksikliği öğrenme kayıplarını artırdı.”

K2: “Uzaktan eğitim sürecinde internet erişimi veya teknolojik araç eksikliği büyük bir sorun yarattı.”

K3: “Ailelerin eğitim sürecine yeterince destek olamaması öğrenme kayıplarını derinleştirdi.”

K4: “Pandemi döneminde sosyal etkileşimden yoksun kalan öğrenciler, derslere ilgisiz hâle geldiler.”

K5: “Müfredatın hızla ilerletilmesi ve bazı konuların yüzeysel işlenmesi, öğrenme kayıplarına neden oldu.”

K6: “Öğrencilerin bireysel öğrenme becerilerinin yetersiz olması süreci daha da zorlaştırdı.”

K7: “Derslerde yüz yüze geri bildirim verme imkânı olmaması, anlamadıkları noktaların fark edilmemesine yol açtı.”

K8: “Evdeki dikkat dağınıcı unsurlar, öğrencilerin odaklanma becerilerini olumsuz etkiledi.”

K9: “Pandemi sürecindeki belirsizlik ve stres, öğrencilerimin akademik başarılarını olumsuz etkiledi.”

K10: “Öğrenciler arasında öğrenme hızındaki farklılıkların dikkate alınamaması büyük bir sorun oldu.”

K11: “Yüz yüze eğitimdeki sıcak öğrenme ortamı uzaktan eğitimde tam olarak sağlanamadı.”

K12: “Öğrencilerin düzenli bir çalışma alışkanlığı geliştirememesi, öğrenme kayıplarının temel nedenlerinden biri oldu.”

Araştırmada öğretmenler, öğrencilerde meydana gelen öğrenme kayıplarının farklı nedenlerden kaynaklandığını belirtmiştir. Bu nedenler, şu şekilde özetlenebilir:

- Öğrenci katılımının azalması ve derslere ilgisizlik
- Teknolojik altyapı eksiklikleri ve internet erişimi sorunları
- Ölçme ve değerlendirme zorlukları

- Ders içeriklerinin uzaktan eğitime uygun hâle getirilememesi

2.2. Uzaktan Eğitimin Öğretim Süreçlerine Etkisi

Araştırmanın ikinci sorusu şu şekildedir: “Pandemi döneminde uzaktan eğitim uygulamaları öğretiminizi nasıl etkiledi?” Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Ana Tema	Alt Tema	Katılımcılar (K)	Frekans
Öğrenci Katılımı ve Etkileşimi	Öğrencilerin derse katılımının azalması	K1, K4, K9	3
	Canlı derslerde öğrenci katılımının düşük olması	K4, K7, K12	3
	Öğrencilerle yüz yüze etkileşimin azalması	K9, K2	2
Teknoloji ve Altyapı Zorlukları	Teknik aksaklıklar ve internet sorunları	K6, K12	2
	Teknolojik araçların yetersizliği	K7, K12	2
	Öğrencilerin dijital araçlara erişim eksikliği	K3, K11	2
Ölçme ve Değerlendirme Zorlukları	Öğrencilerin performansını değerlendirmede zorluk	K11, K12	2
	Çevrimiçi sınav ve değerlendirme yöntemleri	K13	1
	Öğrencilerin özgünlüğünü ölçmede zorluklar	K12	1
Ders İçeriği ve Yöntemleri	Ders içeriklerini uzaktan eğitime uygun hale getirme	K1, K4	3
	Öğrencilerin etkileşimli öğrenme eksiklikleri	K9, K10	2

Tablo 3: Pandeminin Eğitim-Öğretime Etkileri

Yanıtlar

K1: “Uzaktan eğitimde öğrenci katılımı çok düşük kaldı, bu durum derslerin verimliliğini olumsuz etkiledi.”

K2: “Ders içeriklerini hazırlamak ve öğrencilere aktarmak, teknolojik araçlara erişim ve yeterlilik eksikliği nedeniyle oldukça zordu.”

K3: “Pandemi döneminde öğrencilerle etkileşim eksikliği yaşadım ve bu, öğretim sürecinin motivasyonumu olumsuz etkiledi.”

K4: “Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitime göre daha fazla hazırlık ve zaman gerektirdiği için iş yükümü artırdı.”

K5: “Etkili bir ölçme ve değerlendirme yapmakta zorlandım, özellikle öğrencilerin dürüstlüğünden emin olamadım.”

K6: “Teknolojiye uyum sağlamak zorunda kaldım ve bu süreçte dijital araçları daha etkin kullanmayı öğrendim.”

K7: “Öğrencilerim arasında internet ve cihaz erişim eksikliği olduğundan eğitim eşitliği sağlamak mümkün olmadı.”

K8: “Canlı derslerdeki teknik sorunlar (bağlantı kesintileri vb.) öğretim sürecini sürekli aksattı.”

K9: “Uzaktan eğitim sürecinde daha görsel ve interaktif materyaller geliştirme gereği, öğretim yöntemlerimi çeşitlendirdi.”

K10: “Uzaktan eğitim sırasında öğrencilerin dikkat sürelerini yönetmek çok zor oldu ve öğrenme süreçleri bölündü.”

K11: “Kendi kişisel ve profesyonel gelişime odaklanacak daha fazla zamanım oldu, ancak öğrencilerle bağ kurma azaldı.”

K12: “Uzaktan eğitim süreci, sınıf yönetimi açısından daha az stresli olsa da öğretim etkinliğini düşürdü.”

Öğretmenler, uzaktan eğitimin ders planlama, içerik geliştirme ve öğrenci etkileşimi açısından çeşitli zorluklar doğurduğunu ifade etmiştir. Saptanan etkileri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Canlı derslerde öğrenci katılımının düşük olması
- Teknik aksaklıklar ve bağlantı problemleri
- Ölçme ve değerlendirme süreçlerinin güvenilir olmaması
- Öğrenci-öğretmen etkileşiminin azalması

2.3. Öğrenme Kayıplarının Uzun Vadeli Akademik Etkileri

Araştırmanın üçüncü sorusu şu şekildedir: “Öğrencilerinizin pandemi döneminde yaşadıkları öğrenme kayıplarının akademik başarılarına uzun vadede nasıl yansıtacağını düşünüyorsunuz?” Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 4’te verilmiştir:

Ana Tema	Alt Tema	Katılımcılar (K)	Frekans
Pandemi Dönemi Öğrenme Kayıpları	Pandemi döneminde öğrenme kayıplarının uzun vadeli etkileri	K1, K4, K9	3
	Derslere olan ilgisizlik ve motivasyon kayıpları	K4, K7, K10	3
	Temel becerilerdeki eksikliklerin gelecekteki başarıya etkisi	K9, K2	2
	Çevrimiçi eğitime uyum sağlama zorlukları	K1, K4	2
Akademik Başarı ve Etkileşim Eksiklikleri	Öğrenci ve öğretmen etkileşiminin azalması	K7, K12	2
	Evdeki çalışma ortamının akademik başarı üzerindeki etkisi	K3, K11	2
	Sosyal becerilerdeki gerileme ve akademik başarıya yansımaları	K6, K12	2
Akademik Başarı ve Etkileşim Eksiklikleri	Öğrencilerin akademik başarılarındaki düşüş ve uzun vadeli etkiler	K9, K2	2
	Kaybolan öğrenme motivasyonu	K11, K12	2
	Sınav ve test başarıları üzerindeki etkiler	K1	1
	Temel becerilerdeki gerileme ve sınav sonuçları	K10	1
	Okuma yazma becerilerindeki eksiklikler	K12	1

Tablo 4: Pandemi Döneminde Öğrenme Kayıplarının Uzun Vadeli Muhtemel Etkileri

Yanıtlar

K1: “Pandemi döneminde yaşanan öğrenme kayıpları, öğrencilerimin akademik başarılarını uzun vadede olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle temel derslerde geri kalmalarının etkilerini yıllarca sürecektir.”

K2: “Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin daha az etkileşimde bulunması, sosyal becerilerinin gelişimini engelledi. Bu durum, uzun vadede özellikle grup çalışmaları ve liderlik gibi becerilerin gelişimini zorlaştırabilir.”

K3: “Öğrencilerim, pandemi döneminde bireysel öğrenme motivasyonlarında düşüş yaşadılar. Bu durum, akademik başarılarını uzun dönemde etkileyebilir çünkü sürekli takip ve yönlendirme gereksinimi doğuyor.”

K4: “Pandemi sürecinde öğretmenlerle yeterli etkileşimin olmaması, bazı öğrencilerin konuları tam olarak anlamadan ilerlemelerine sebep oldu. Bu boşluklar, gelecekte daha karmaşık konuları öğrenirken sıkıntılar yaratabilir.”

K5: “Uzaktan eğitimin getirdiği zorluklar, öğrencilerimin derslere olan ilgisini azalttı. Uzun vadede bu durum, derslere karşı daha düşük bir motivasyon ve başarı oranına yol açabilir.”

K6: “Pandemi döneminde öğrencilerin aile desteği ve evdeki çalışma ortamları çok farklıydı. Bu da bazı öğrencilerin akademik başarılarında ciddi farklar yaratmış olabilir ve uzun vadede bu farklar daha belirgin hâle gelebilir.”

K7: “Öğrencilerim, pandemi döneminde evde sınırlı kaynaklarla ders çalışmak zorunda kaldılar. Bu durum, uzun vadede onların öğrenme hızını yavaşlatabilir ve akademik başarılarını etkileyebilir.”

K8: “Pandemi sırasında yaşanan öğrenme kayıplarının, öğrencilerin sınav ve test başarılarına uzun vadede olumsuz etkiler yapacağını düşünüyorum. Bu kayıpların telafisi zaman alacaktır.”

K9: “Bazı öğrencilerim, çevrimiçi eğitime adapte olamayarak büyük bir kayıp yaşadılar. Uzun vadede, bu öğrencilerin akademik başarıları geri gelmesi zor olan bir seviyeye çekilebilir.”

K10: “Pandemi nedeniyle öğrencilerin okuma, yazma ve diğer temel becerilerde yaşadıkları geri kalmalar, onların sonraki yıllarda başarılarını olumsuz etkileyecektir.”

K11: “Öğrencilerim için pandemi döneminde alınan eğitimdeki eksiklikler, sadece bu yıl değil, gelecek yıllarda da akademik başarılarını etkileyebilir. Bu kayıpların telafisi zor olacaktır.”

K12: “Pandemi süreci, öğrencilerimin analitik düşünme becerilerini geliştirmelerini engelledi. Uzun vadede bu becerinin eksikliği, akademik başarılarına daha büyük zorluklar getirebilir.”

Öğretmenlerin çoğu, pandemi sürecindeki öğrenme kayıplarının öğrencilerin uzun vadeli akademik başarılarını olumsuz etkileyebileceğini düşünmektedir. Belirtilen etkileri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Temel becerilerde (okuma, yazma, matematik) eksiklikler
- Öğrenci motivasyonunun düşmesi ve derslere ilgisizlik
- Sınav performanslarında gerileme
- Akademik ilerlemede dengesizlikler ve öğrenme boşlukları

2. 4. Öğrenme Kayıplarını Azaltmak İçin Kullanılan Stratejiler

Araştırmanın dördüncü sorusu şu şekildedir: “Kendi derslerinizde öğrenme kayıplarını azaltmak için hangi yöntem veya stratejileri uyguladınız?” Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir:

Ana Tema	Alt Tema	Katılımcılar (K)	Frekans
Öğrenci Katılımı ve Etkileşimi	Öğrencilerin derse aktif katılımını artırma	K1, K4, K9	3
	Grup çalışmaları ve etkileşimli dersler	K4, K7, K11	3
	Öğrencilerin eksik olduğu konularda tekrarlar	K9, K2	2
	Çevrimiçi derslerde video açıklamaları kullanma	K1, K4	2
Ders İçeriği ve Yöntemleri	Bireysel geri bildirimler ve destek	K7, K12	2
	Ders materyallerini öğrenci seviyesine göre uyarlama	K3, K11	2
	Küçük gruplar halinde çalışma ve etkileşim	K6, K12	2
	Öğrencilere ek kaynaklar ve çevrimiçi forumlar sağlama	K9, K2	2
Motivasyon ve Destek Stratejileri	Öğrencilere tekrar ve pratik fırsatları sunma	K11, K12	2
	Birebir ders saatleri düzenleme	K3	1
	Öğrencilerin motivasyonunu artıracak teşvikler	K4	1
	İnteraktif uygulamalar ve oyunlar kullanma	K12	1

Tablo 5: Öğrenme Kayıplarına Yönelik Stratejiler

Yanıtlar

K1: “Öğrencilerin öğrenme kayıplarını azaltmak için, dersleri daha etkileşimli hale getirmeye çalıştım. Özellikle çevrimiçi platformlarda öğrencilerin katılımını artırmak için sorular sordum ve küçük grup çalışmaları düzenledim.”

K2: “Öğrenme kayıplarını azaltmak amacıyla, ders materyallerini öğrencilerin seviyelerine göre uyarladım. Öğrencilerin eksik olduğu konularda tekrarlar yaparak eksiklikleri gidermeye çalıştım.”

K3: “Geri bildirim süreçlerini hızlandırarak, öğrencilerin anlamadıkları noktaları hızlı bir şekilde çözmelerini sağladım. Bu, öğrencilerin daha fazla soru sormasına ve daha iyi öğrenmelerine olanak tanıdı.”

K4: “Çevrimiçi derslerde video açıklamaları ve öğretici materyaller kullanarak dersleri daha görsel hale getirdim. Bu, öğrencilerin anlamadıkları konuları tekrar izlemelerine yardımcı oldu.”

K5: “Öğrencilerin öğrenme kayıplarını azaltmak için küçük gruplar halinde çalışmalar yapmalarını sağladım. Grup çalışmaları, öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerine yardımcı oldu.”

K6: “Ders sırasında aktif geri bildirimler alarak öğrencilerin ne kadar ilerlediğini görmek ve onlara yönelik bireysel müdahaleler yapmak için çeşitli dijital araçlar kullandım.”

K7: “Öğrencilerimin ders dışı zamanlarda da öğrenmelerini desteklemek için çevrimiçi forumlar ve ek kaynaklar sağladım. Bu, öğrencilerin kendi başlarına öğrenmelerini teşvik etti.”

K8: “Öğrencilerin öğrenme kayıplarını azaltmak için ders içi tekrarlar ve pratik yapmalarına fırsatlar sundum. Ayrıca, her dersten önce kısa bir ön test yaparak eksik bilgilerini belirledim.”

K9: “Öğrencilerle birebir ders saatleri düzenleyerek onların zorlandığı konularda yardımcı oldum ve anlamadıkları noktaları tekrar etme imkânı sundum.”

K10: “Öğrenme kayıplarını en aza indirmek için öğrencilerimin motivasyonunu artıracak ödüller ve teşvikler kullandım. Bu, derslere olan katılımı ve ilgiyi artırdı.”

K11: “Derslerde kullandığım çeşitli interaktif uygulamalar ve oyunlar sayesinde öğrencilerin dikkatini çektim ve öğrenmeye olan ilgilerini artırdım.”

K12: “Öğrencilerin öğrenme kayıplarını telafi etmek için ders dışı etkinlikler ve ek çalışma fırsatları sundum. Bu, öğrencilerin eksiklerini kapatmalarına yardımcı oldu.”

Öğretmenler, öğrenme kayıplarını en aza indirmek için çeşitli stratejiler geliştirmiştir. En etkili görülen yöntemler şunlardır:

- Öğrenci katılımını artırmak için interaktif ders materyalleri kullanma
- Küçük grup çalışmaları ve birebir geri bildirim sağlama
- Tekrar ve ek destek materyalleri sunma
- Motivasyonu artıracak ödüller ve teşvik sistemleri kullanma

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’den ilkökul öğretmenleri ve yöneticilerinin Covid 19 pandemisinde yaşanan öğrenme kayıplarıyla ilgili görüşlerini derinlemesine incelemektir. Ayrıca öğretmenlerin ve yöneticilerin bu süreçte karşılaştıkları zorlukları, uyguladıkları çözüm stratejilerini ve gelecekte benzer durumlarla karşılaşılması hâlinde alınabilecek önlemleri değerlendirmek de araştırmanın hedefleri arasındadır. Nitel yaklaşımlı çalışmada, durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2024-2025 Eğitim-Öğretim Yılı’nda Türkiye’nin Ankara ilinde farklı okullarda görev yapan 12 sınıf öğretmeni ve okul yöneticisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve veriler, katılımcılarla görüşmelerden elde edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada sonuç olarak COVID-19 pandemisi döneminde eğitim sisteminde yaşanan aksaklıkların özellikle ilköğretim düzeyindeki öğrenciler için önemli

öğrenme kayıplarına neden olduğu anlaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre bu kayıpların başlıca nedenlerinin öğrenci katılımındaki azalma, teknolojik altyapı eksiklikleri, ölçme ve değerlendirme sorunları ile ders içeriklerinin uzaktan eğitime uyarlanmasındaki zorluklar olduğu belirlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar, aşağıda başlıklar hâlinde sunulmuştur.

- **Pandemi Sürecinde Yaşanan Öğrenme Kayıpları:** Pandemi döneminde öğrencilerin derslere olan ilgisizliği ve motivasyon eksikliği, en yaygın olarak belirtilen sorunlardan biridir. Öğretmenler, özellikle çevrimiçi derslere katılım oranının düşücü olmasının öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkilediğini vurgulamıştır. Yüz yüze eğitimin sağladığı birebir etkileşimin kaybolması, öğrencilerin kavrama ve katılım seviyelerini düşürmüştür.
- **Teknolojik ve Altyapı Sorunları:** Uzaktan eğitimde yaşanan teknik aksaklıklar ve internet erişimi sorunları, öğretmenlerin ve öğrencilerin etkili bir öğrenme deneyimi yaşamalarını engellemiştir. Bazı öğrenciler, dijital cihazlara erişim konusunda yaşadıkları sıkıntılar nedeniyle derslere katılamamış ve bu durum öğrenme kayıplarını daha da derinleştirmiştir.
- **Ölçme ve Değerlendirme Sorunları:** Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim sisteminde, öğretmenler ölçme ve değerlendirme konusunda büyük zorluklar yaşamıştır. Öğrencilerin gerçek performanslarını ölçmek, sınav güvenliğini sağlamak ve objektif bir değerlendirme yapmak uzaktan eğitim ortamında oldukça güç olmuştur. Özellikle, çevrimiçi sınav sistemlerinin çok sayıda teknik ve etik sorun yaratması, başarı değerlendirmelerinde güven problemlerine yol açmıştır.
- **Akademik Başarıya Uzun Vadeli Etkiler:** Uzaktan eğitim süresince oluşan öğrenme kayıplarının uzun vadeli etkileri de önemli bir konudur. Öğretmenler, bu kayıpların ilerleyen yıllarda akademik başarıyı olumsuz etkileyebileceğini belirtmiştir. Temel becerilerde oluşan eksikliklerin, öğretim sürecinin ilerleyen safhalarında telafi edilmesinin zor olacağı ifade edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin sınav başarılarının düşmesi, üniversiteye ve ileri akademik düzeylere hazırlık sürecini de olumsuz etkileyecektir.
- **Öğrenme Kayıplarını Azaltma Stratejileri:** Araştırma bulguları, öğretmenlerin öğrenme kayıplarını azaltmak için farklı stratejiler uyguladığını göstermiştir. Bunlar arasında, çevrimiçi dersleri daha etkileşimli hale getirmek, bireysel geri bildirim sağlamak, ek kaynaklar sunmak ve motivasyonu artıracak yöntemler kullanmak öne çıkmıştır. Ayrıca, öğrencilerin eksik oldukları konuları tekrar etmelerini sağlamak, grup çalışmaları ve interaktif uygulamalar kullanarak eğitim sürecini desteklemek gibi yöntemler benimsenmiştir.

Pandemi sürecinde yaşanan öğrenme kayıpları, eğitim literatüründe daha önce ortaya konmuş çeşitli teorik çerçevelerle ele alınabilir. Öncelikle Vygotsky'nin (1978) **Sosyal Öğrenme Kuramı** bağlamında değerlendirildiğinde, öğrencilerin yüz yüze eğitimde öğretmenleri ve akranlarıyla kurdukları sosyal etkileşimin eksikliği, öğrenme süreçlerini olumsuz etkilemiştir. Vygotsky'ye göre, bireylerin bilişsel gelişimi sosyal etkileşimler aracılığıyla ilerler ve bu bağlamda çevrimiçi eğitimin sunduğu sınırlı etkileşim, öğrencilerin kavramsal öğrenme süreçlerini sekteye uğratmıştır (Miller, 2011). Teknolojik ve altyapı sorunları açısından bakıldığında, Clark ve Kozma'nın (1994) **Medya ve Öğrenme Tartışması** teorisi, teknolojik araçların eğitimde etkili olup olmadığı konusundaki tartışmalara işaret etmektedir. Clark (1994), medyanın öğrenme üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığını ancak uygun pedagojik yöntemlerle etkili hâle getirilebileceğini savunmaktadır. Kozma (1994) ise medya kullanımının öğrenme sürecini destekleyebileceğini ancak altyapı eksikliklerinin pedagojik süreçleri olumsuz etkileyebileceğini ileri sürmektedir. Pandemi sürecinde yaşanan teknik aksaklıklar ve dijital eşitsizlikler, bu tartışmayı doğrular nitelikte olup öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliklerini artırmıştır (Means vd., 2020). Ölçme ve değerlendirme

konusunda, Bloom'un (1956) **Taksonomisi** çerçevesinde, çevrim içi sınavların bilişsel düzeyleri ölçmede ne kadar etkili olduğu tartışılabilir. Bloom'un sınıflandırmasına göre, çevrim içi değerlendirme süreçleri daha çok bilgi ve kavrama düzeyinde ölçümler yaparken, analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerini yeterince kapsayamamıştır (Anderson ve Krathwohl, 2001). Ayrıca, çevrimiçi sınavlarda akademik dürüstlük sorunları ve gözetim eksiklikleri, öğrencilerin performanslarını güvenilir şekilde ölçmeyi zorlaştırmıştır (Boud ve Falchikov, 2006). Akademik başarıya uzun vadeli etkiler açısından, Piaget'nin (1952) **Bilişsel Gelişim Kuramı** ışığında, öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin ilerleyen yıllarda bilişsel gelişimlerini nasıl etkileyebileceği tartışılabilir. Özellikle Piaget'nin somut işlemlerden soyut işlemler evresine geçiş sürecinde, eksik öğrenmelerin daha karmaşık düşünme becerilerini olumsuz etkileyebileceği belirtilmiştir (Flavell, 1996). Bu bağlamda, pandemi sürecinde temel becerilerin yeterince pekiştirilememesi, ileri düzey akademik yeterliliklerin kazanılmasını zorlaştırabilir (Hanushek ve Woessmann, 2020). Öğrenme kayıplarını azaltma stratejileri noktasında Bandura'nın (1986) **Öz Düzenleme Kuramı**, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini nasıl yönettiklerine dair önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bandura'ya (1986) göre, etkili öğrenme için öğrencilerin öz düzenleme becerilerini geliştirmeleri gereklidir. Öğretmenlerin bireysel geri bildirim sağlaması ve öğrencileri daha fazla motive edici stratejiler uygulaması, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha iyi yönetmelerine yardımcı olabilir (Zimmerman, 2002). Etkin öğretim stratejileri kullanılarak öğrencilerin derse katılımı artırılabilir ve motivasyon eksiklikleri giderilebilir (Ryan ve Deci, 2000).

Pandemi sürecinde yaşanan öğrenme kayıpları, eğitim teorileri açısından değerlendirildiğinde çok boyutlu bir soruna işaret etmektedir. Konuyla ilgili Türkiye ve dünyada yapılan araştırmalar da bu tespiti destekler niteliktedir. Tunç ve Gök (2022), Ankara'da görev yapan sınıf öğretmenleriyle gerçekleştirdikleri çalışmada, pandeminin öğrenciler üzerindeki psikolojik etkileri, uzaktan eğitime erişimde yaşanan zorluklar ve öğrenme kayıplarına neden olan faktörleri incelemişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin bu süreçte stres, hasta olma kaygısı ve aile içi huzursuzluklar yaşadığını belirtmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitimde kullanılan programların daha nitelikli ve işlevsel hâle getirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Baz (2021), örgün eğitime verilen araların öğrencilerde öğrenme kayıplarına neden olduğunu ve COVID-19 salgınının da benzer bir etkiye sahip olabileceğini belirtmiştir. Araştırmada, uzaktan eğitime erişim ve öğrencilerin öğrenme performanslarının desteklenmesinde yaşanan sıkıntıların öğrenme kayıplarını derinleştirdiği vurgulanmıştır. TÜSİAD ve Eğitim Reformu Girişimi (ERG) (2021) tarafından hazırlanan raporda, Türkiye'nin OECD ülkeleri arasında okulların en uzun süre kapalı kaldığı ikinci ülke olduğu belirtilmiştir. Yüz yüze eğitime uzun süre ara verilmesinin okul terki ve öğrenme kayıplarında artışa neden olduğu vurgulanmıştır. Öğrencilerin büyük bir kısmının matematik ve okuma becerilerinde gerileme yaşadıkları da saptanmıştır.

UNICEF (2021) raporuna göre, pandeminin zirve döneminde 1,6 milyar öğrencinin eğitimi kesintiye uğramış ve toplumsal cinsiyet ayrımı daha da yoğunlaşmıştır. Küçük yaştaki öğrencilerin uzaktan eğitime erişimi daha düşük olup özellikle okul öncesi düzeyindeki çocuklar öğrenme kayıplarından daha fazla etkilenmiştir. UNESCO, UNICEF ve Dünya Bankası (2020) tarafından yapılan ortak bir çalışmada, düşük ve alt-orta gelirli ülkelerdeki öğrencilerin yüksek gelirli ülkelere kıyasla neredeyse dört kat daha fazla okul süresi kaybı yaşadığı belirtilmiştir. Bu durum, uzaktan öğrenmeye erişimdeki eşitsizlikleri ve okulların yeniden açılmasındaki gecikmeleri ortaya koymaktadır. UNICEF (2021) verilerine göre, okulların kapanması nedeniyle dünya çapında 370 milyondan fazla çocuk, bazıları için tek güvenilir gıda kaynağı olan okul yemeklerinden mahrum kalmıştır. Çocuklar ve gençler arasında yüksek oranda anksiyete ve depresyon vakaları da gözlemlenmiştir.

Öneriler

Araştırma bulguları, pandemi döneminde uzaktan eğitimin, öğrenme kayıplarının temel sebeplerinden biri olduğunu göstermiştir. Bu kayıpların uzun vadeli etkilerini en aza indirmek için aşağıdaki önlemler alınmalıdır:

- Öğretmenlere ve öğrencilere dijital eğitim materyalleri konusunda daha fazla destek sağlanmalıdır.
- Teknolojik altyapının geliştirilmesi, eğitim eşitliğinin sağlanması için kritik bir rol oynamaktadır.
- Öğrenme kayıplarını telafi etmek amacıyla ek ders programları ve bireysel destek programları oluşturulmalıdır.
- Eğitimde etkileşim ve ölçme-değerlendirme yöntemleri yeniden düzenlenerek öğrencilerin performanslarını daha doğru bir şekilde belirleme stratejileri geliştirilmelidir.

Sonuç olarak pandemi döneminde oluşan öğrenme kayıplarının giderilmesi için uzun vadeli ve sistematik bir yaklaşım benimsenmelidir. Eğitim politikalarının bu kayıpları en aza indirecek şekilde yeniden yapılandırılması, öğrencilerin akademik başarılarını sürdürebilmeleri için hayati önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alan yazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Sakarya Kitabevi.
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. Longman.
- Balcı, A. (2020). COVID-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(3), 75-85.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Longmans, Green.
- Boud, D., & Falchikov, N. (2006). Aligning assessment with long-term learning. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 31(4), 399-413.
- Baz, B. (2021). COVID-19 Salgını Sürecinde Öğrencilerin Olası Öğrenme Kayıpları Üzerine Bir Değerlendirme. *Temel Eğitim Dergisi*, 3(1), 25-35.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, (2), 8-14.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Allyn and Bacon.
- Clark, R. E. (1994). Media will never influence learning. *Educational Technology Research and Development*, 42(2), 21-29.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- Dorn, E., Hancock, B., & Sarakatsannis, J. (2021). "COVID-19 and learning loss—disparities grow and students need help." McKinsey & Company.
- Demir G ve Arslan R. (2022) Developing an Attitude Scale towards Face-to-Face Education in the Covid-19 Environment, *Journal of Economics and Administrative Sciences*, 23(4), 891-901.
- Dorn, E., Hancock, B., & Sarakatsannis, J. (2020). COVID-19 and learning loss – Disruptions to education, McKinsey & Company.

- Dörnyei, Z. (2007). Research methods in applied linguistics: Quantitative, qualitative, and mixed methodologies. Oxford University.
- Flavell, J. H. (1996). Piaget's legacy. *Psychological Science*, 7(4), 200-203.
- Gajderowicz, T., Jakubowski, M., Kennedy, A., Kjeldsen, C. C., Patrinos, H. A., & Strietholt, R. (2025). The Learning Crisis: Three Years After COVID-19. *arXiv Preprint*. <https://arxiv.org/abs/2501.01260>
- Gülbahar, Y., & Alper, A. (2009). A content analysis of the studies in instructional technologies area. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(2), 93-111.
- Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2020). The economic impacts of learning losses. *Education Economics*, 30(3), 1-12.
- Kozma, R. B. (1994). Will media influence learning? Reframing the debate. *Educational Technology Research and Development*, 42(2), 7-19.
- Krippendorff, K. (2004). Reliability in content analysis: some common misconceptions and recommendations. *Human Communication Research*, 30 (3), 411-433. <https://doi.org/10.1093/hcr/30.3.411>
- Kuhfeld, M., Tarasawa, B., Johnson, A., Ruzek, E., & Lewis, K. (2020). "Learning during COVID-19: Initial findings on students' reading and math achievement." NWEA Research.
- Means, B., Bakia, M., & Murphy, R. (2020). Learning online: What research tells us about whether, when and how. Routledge.
- Merriam, S. B. (2009). Qualitative research: A guide to design and implementation. Jossey-Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2021). Analizde ilk adımlar (A. Ersoy, Çev.). Nitel veri analizi: Genişletilmiş bir kaynak kitap (S. Akbaba-Altun & A. Ersoy, Çev. Ed., 4. b.) içinde (s. 50-88). Pegem Akademi.
- Miller, P. H. (2011). Theories of developmental psychology. Worth Publishers.
- OECD (2021). The impact of COVID-19 on education, Paris.
- Piaget, J. (1952). The origins of intelligence in children. Norton.
- Polkinghorne, D. E. (2005) Language and meaning: data collection in qualitative research. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 137-145.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68.
- Schleicher, A. (2021). Education at a Glance 2021, OECD Publishing.
- Seidman, I. (2006). Interviewing as Qualitative Research: A Guide For Researchers in Education and The Social Sciences. New York: Teachers College.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education For Information*, 22(2), 63-75.
- Silverman, D. (2016). Qualitative research. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin.
- Stake, R. E. (1995). The art of case study research. SAGE Publications.
- Tunç, Z. ve Gök, B. (2022). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Ortaya Çıkan Öğrenme Kayıplarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(2), 471-497.
- TÜSİAD & Eğitim Reformu Girişimi (ERG). (2021). COVID-19 ve Türkiye'de Eğitim: Sürecin Analizi ve Politika Önerileri. TÜSİAD Yayını. Erişim Linki
- UNESCO, UNICEF & Dünya Bankası. (2020). National Education Responses to COVID-19. UNICEF Veri Merkezi.
- UNESCO (2021). Education: From disruption to recovery. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- UNICEF Türkiye. (2021). COVID-19 ve Eğitimde Kayıplar. UNICEF Türkiye Yayını.

- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- World Bank (2021). “Realizing the future of learning: From learning poverty to learning for everyone, everywhere.”
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). SAGE Publications.
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64-70.

